

BOHEMA ESPERANTISTO

ČESKÝ ESPERANTISTA

Měsíčník pro šíření esperanta a esperantismu mezi Čechy
Orgán „SVAZU ČESKÝCH ESPERANTISTŮ“ v Rakousku.

Zodpovědný redaktor: H. K. BOUŠKA, Praha-Smíchov 730.

Vydavatel a nakladatel: J. IGLAUER, Praha III., Hroznova 6.

Celoroční předplatné 4 K,

pro členy spolků sdružených ve »Svazu čes. esp.« 3 K, jednotlivá čísla 36 h.

Ročník V. — Sešit 5-6.

Praha, 31. III. 1911.

Cena 72 h

ČESKÝ ESPERANTISTA Redakce a administrace: Praha III., Kampa 495, Čechy. Roční předplatné 4 K. - První česko-esperantská revue, přinášející české informační články a zprávy o jazyce mezinárodním a hnutí esperantistickém, esperantské zábavné i poučné, původní i přeložené články o nejvýznamnějších otázkách a událostech kulturních, zvláště mezinárodních, vychází za redakce H. K. Boušky (Praha-Smíchov 1097) a za spolupracovníctví četných čelných esperantistů domácích i cizích, pravidelně 25. dne každého měsíce (12 krát za rok) v sešitech nejméně o 16. str. Revue jest orgánem »Svazu čes. esp.« (Bohema ASOCIO esperantista, Praha II., Hybernská 1036/XIV.), jehož členové dostávají ji **zdarma**, zaplatí-li roční přisp. 5 K, nečlenové za roční předpl. 4 K (pro členy spolků sdruž. ve Svazu je předpl. 3 K.).

BOHEMA ESPERANTISTO Redakcio & administracio: Praha III., Kampa 495. Bohemujo-Aŭstrio. Jara abonprezo 1'70 Sm. — La unua monata bohemesperanta revuo por propagando de esperantismo inter Bohemoj, oficiala organo de »BOHEMA ASOCIO ESPERANTISTA« (Svaz českých esperantistů, Praha II., Hybernská 1036/XIV., Bohemujo-Aŭstrio) eliras sub la redaktado de H. K. Bouška (Praha-Smíchov 1097, Bohemujo-Aŭstrio) kaj kunlaborado de multaj eminentaj esperantistoj bohemaj kaj fremdaj regule la 25-an tagon de ĉiu monato (12-foje dum la jaro) en kajeroj almenaŭ 16-paĝaj enhavante krom bohemaj informaj artikoloj multajn esperantajn originalajn kaj tradukitajn, amuzajn kaj klerigajn artikolojn kaj notizojn pri temoj aktualaj kaj internaciaj.

Esperantské nálepky

100 kusů poštou vyplaceně za K —'70

500 " " " " " " 2'70

Bez poštovní zásilky o 10 hal. méně.

Esperantaj glumarkoj

100 ekzempleroj Sm. —'35

500 " " " " " " 1'40

liverataj de **J. Iglauer, Praha III.-495, Bohemujo.**

Zásilky pro »Svaz čes. esp.« adresujte: Mil. Schmidt, Praha-II. 1036/XIV.

Číslo příští (7.) vyjde také tentokrát později (25. května).

Listárna redakce. — *O. V. Viden:* 1. Dosud nemožné; půda se však již připravuje přes 2 roky; je třeba opatrnosti; 2. bude provedeno jinde (také po dlouhém »zpracovávání«); 3. dopište o tom V. M. a agitujte, aby i jiní tak učinili; 4. dík; 5. vizte »Čes. esp.« IV. 79. a V. 61. — *J. O. Křivoklát:* Díky za zasilku. Použijeme později ve zvláštním čísle věnovaném výjimečně pracím toho druhu (kterých jinak, jak pozorujete, ne- uveřejňujeme). — *K. E. Chvalkovice:* Slušný portrét dra Z. bohužel ne- existuje. Co dosud vydáno, jsou mazanice, za něž škoda peněz. Promiňte, že jsme dotaz přehlédli. — *A. B. Červený Újezd:* Odpusťte, že zdržujeme; málo času. — *P. M. Dr. Schulhof:* Promiňte, že nemohli jsme dosud od- povědět, učiníme tak obšírně později. — *A. N. Chvalk.:* Nezaslal byste nám ono porovnání pro časopis »N. L.«? Panu B. N. rádi vždy vyhovíme. — *Vs. Vr.:* P. prof. Doležil, St. Brno, gymnasium. — *R-ik.* Promiňte, že nemůžeme vždy písemně odpovídati, jak sami bychom chtěli. Vyřídíme však, jak nej- dříve budeme moci.

Nepřehlédněte! Poutavá knížka jako gratis prémie pro čtenáře našeho listu. Každý odběratel, který se odvolá na náš list, obdrží u vy- davatelství pro praktickou psychologii Edition Centre (Ústřední vydava- telství) v Brně, Nová ul. 75, úplně zdarma neobyčejně poutavou knížku »Tajemství úspěchu«. Brožura tato prozrazuje způsoby, jimiž lze dosáhnouti osobního magnetismu, vlivu ve společnosti, získati sympatií a schopností, jimiž můžeme jiné ovládati. Změní celou vaši osobnost, neboť probudí ve vás dřímající nové síly, o nichž jste dosud nevěděl a které utvoří jedinou velkou moc, kterou sám ovládáte. (Vizte insert!)

Illustrované přednášky (vydává prof. dr. Alexandr Batěk, Plzeň: Lochotín; předpl. na 50 čísel 5 K, jednotlivá čísla 12 hal.) přinesly v po- slední době pokračování zajímavých populárních rozprav Dra Dittricha- »Starobylá astronomie Luny« (48 hal.) a prof. Sokola »Mechanism a vita- lism v biologii« (24 hal.), jež čtenářům vřele doporučujeme. V serii čísel mimořádných vyšlo: »Textilní vlákna« (24 hal.).

Příručka chemické technologie vyšla v Plzni. Za 5 K zasílá redakce »III. přednášek«.

»Peníze«, měsíčník pro šíření moderních snah v životě, vědě a umění (red. a adm.: Žižkov, 833 Jagelonská; ročně K 2'40), vychází v úpravných sešitech s bohatým obsahem praktickým a zábavným.

Kdo pije maté (mateo), žádej všude jenom »Maté Berger« (ba- liček à 10 h na 10 l.)! Lze dostati v mnoha obchodech, zejména u fy »Maté Berger«, Nusle 445, která maté z Brasilie k nám dováží a ochotně zodpoví veškeré dotazy.

Rozvoj (Praha I., Dlouhá 56) vychází každý pátek (půlletně 5 K).

Esperantská korespondence — Esperanta korespondado.

Jednonásobné otištění oznámení stojí 60 h, trojnásobné K 1'50. Členové svazu a spolků sdružených platí pouze 40 hal., resp. 1 K. Pro přímé předplatitele je prvé otištění zdarma. — Vyměňovatí dopisy¹⁾, pohled- nice²⁾, pošt. známky³⁾ přejí si:

La unufoja enpresoj de l' anonco kostas 25 sd., trifoja 63 sd. La anoj de l' asocio kaj aliĝintaj societoj pagas sole 17 sd., resp. 42 sd. Por la abonintoj la unua enpresoj estas senpaga. — Interŝanĝonde leteroj¹⁾, ill. poŝtkartoj²⁾, poŝtmarkoj³⁾ deziras:

135. S-ro Kiril Pavlov en Aleksandrovo Loveŝko Bulgarujo deziras korespondadi kun esp. vegetaranoj el tuta mondo.¹⁾ — 136. Cape Town (South Africa). Korporalo Glo. L. Fox Army Service Corps The castle.¹⁾ — 137. Cheltenham (Glos) Anglujo La anoj de la ĉi tiea grupo deziras korespondadi kun gesamideanoj ĉiulandaj bonvole skribu al s-ro W. F. Watmancote 41 Courtenay-street. — 138. S-ro Mikalo Casez sciigas, ke li ŝanĝis sian adreson, kiu estas nune: Barcelona Strato Tallers, 81. — 139. Daněk Jan, Vrahovice-Prostějov, Moravio-Aŭstrio, kolektas kaj i. terŝanĝas vidaĵkartojn kaj esper. gazetojn. — 140. J. Zahradník, komizo Nĕm. Brod. Bohemujo.²⁾ — 141. J. Laŝĉenko, Nikolaevskaja 71, Tiflis, Rusujo, ĉiam kaj tuj responpas. — 142. Julius Plicka, Cerv. Újezd, p. Unhošť. Bohemujo-Aŭstrio.³⁾

PRO ESPERANTO.

Na námítky Marcela Prévosta odpovídá *Rudolf Fridrich*. — (Dokončení.)

Drastickým příkladem chce pan P. odbýti esperanto. Počítá, že na Australii připadá z oněch 500.000 esperantistů nanejvýš 30. »A tu prý musí mít cestující znalý esperanta prazvláštní štěstí, setká-li se náhodou s některým z těchto třiceti«. Námitka lstná, na niž však odpoví každý esperantista: Na štěstí se žádný, ani esperantista spoléhati nesmí. Jako každý cestující jen trochu rozumný a časem šetřící vyhledává si dnes před svou cestou hotely, musea, památnosti, železniční spojení a jiné věci a nespolehá na náhodu, tak také cestující esperantista není na ni odkázán. Esperantisté si před dvěma roky utvořili svou výbornou organisaci *Universala Esperanto Asocio*, jejíž důvěrníci jsou ve všech větších městech celé zeměkoule. Kdo chce výhod esperanta použití, naučí se esperantu, stane se členem této organisace a má právo na pokyny a určité služby oněch důvěrníků, jichž adresy najde v ročence každý rok znova redigované. Nahlížím do ní a čtu tam adresy důvěrníků *U. E. A.* v deseti městech Australie, beru do ruky berlínský kalendář esperantistů a vidím tam adresy spolků esperantských v sedmi městech australských namnoze jiných. Počítám skromně: esperantistů aspoň 200. Na náhodu arci musí spolehnouti esperantista cestující pouze s odznakem.

Ale naprosto nás pan Prévost přece neodmítá! Slibujeť, že se naučí esperantu, až »bude míti spolek esperantistů 100 mil. členů!« Nuže! My esperantisté na něho čekat nemůžeme. U něho pokládáme svou věc za ztracenu, jej za tvrz pro esperanto nedobytnou a jdeme propagovati jinam. Ale pravíme rozhodně! Dokud se budou vzdělaní lidé tak pohodlně stavěti k novým myšlenkám, půjde pokrok lidstva rychlostí menší než hlemýždí! Vidí-li člověk čilé mysli a průměrné iniciativy utěšený vzrůst esperantismu, nemůže čekati, až esperantisté se vyskytnou i u samojedů a kamerunských černochoů, nýbrž bez váhání — se naučí a počne propagovati.

Horší věc je, že pan Prévost v zápětí odvolává svůj slib, že se naučí esperantu, když byl vzat za slovo. Praví: »Číslo 100 millionů nedosáhnete však nikdy. Žádná umělá

řeč ho nikdy nedosáhla a dosáhnout nemůže, aspoň dle mého soudu«. Na to odpovídáme, že prorokování je práce nevděčná a naprosto je špatné usuzovati, že něco nebude, protože nebylo. Skeptikům tohoto druhu vyprávěl francouzský esperantista pan Théofil Cart pěknou povídku, jež krásně ukazuje: 1. že co nebylo, může býti, 2. že nad skeptiky vítězí apoštolé, 3. že umělá řeč nevyhladí řeči národních. Zní takto:

»Dávno před Homérem, pasáček, který popásal ovce na travnatých svazích Parnasu, uřízl jednoho dne rákos, nadělal do něho otvorů a vyloudil z něho zvuky příjemné. Šťasten jsa, vyzval své druhy, aby ho napodobili. — Ale ti se mu vysmáli, pravíce »Zdaž pak nestačí zpěv ptactva a libý hlas dívek? K čemu je potřebí nové hudby?« Ale ježto jich neustával pobízeti, šli se pasáčekové z Parnasu poraditi s řeckými mudrci. »Nuže ctihodní mudrcové, povězte nám, je možná umělá hudba?« A ctihodní mudrci se zamyslili, pohladili své dlouhé bílé brady a odvětili tonem mravoučným: »Nikoli, děti pastýřů, taková hudba nemůže býti, neboť nikdy nebyla; a kdyby i možná byla, zněla by jako řeč Barbarů prázdným dručením a změtí zvuků nesnesitelných jemnému sluchu.« Pasáčekové se vítězně vrátili ke svým ovečkám a znovu se vysmáli svému vynalézavému druhovi. Ale on byl tvrdošíjný, dále řezal rákos a stále jej nabízel svým soudruhům. Ti jej konečně přijali a také z něho vyloudili zvuky přelibé. — Toť původ umělé hudby. Nevytlačila zpěvu ptactva, ani neumlčela libého zpěvu dívek. Žije, ó mudrcové řečtí, a bude žíti, pokud lidé budou.«

Než vraťme se od hellenských pohádek do moderního života a vzpomeňme si, jak ještě před 10 lety byl i mezi techniky a fysiky rozšířen názor o nemožnosti létadla? A dnes!? Vzpomeňme si, jak se lidé smáli jiným pokusům! Zkrátka, dějiny i současný život nám stále vítězněji dokazují, že to, co nebylo, býti může, a že často přijímáme jako věc nejpřirozenější to, proti čemu jsme se ještě nedávno stavěli s nedůvěřivým úsměškem.

Stejně pochybuje pan Prévost, že se umělá řeč někdy stane majetkem »velkého množství.«

Snad má pravdu, ač nevíme, jak široký je pojem »velké množství.« Ostatně znalost esperanta u velkého množství, t. j. mass a obyvatelstva venkovského není ani cílem mezinárodního jazyka. Jde přec hlavně o lidi, kteří cítí potřebu mezinárodního jazyka, tedy o část intelligence, větší obchodníky, dále lidi, kteří přijdou s cizinci do styku na př. při dopravě, na poště, v hotelích atd. Rozšíření jazyka mezinárodního přirozeně má

jakési hranice. Jako do zastrčených krajů nepronikly železnice, telegrafy a jiné vymoženosti, tak také nebude esperanto rozšířeno ani tam, ač je spíše možné, že i v zastrčené vsi učitel nebo vzdělaný rolník esperanto bude znáti. Takové rozšíření by bylo už ideální.

Nevhodné je přirovnání páně Prévostovo »Cizím řečem se v cizí zemi učíme bez námahy. Žádnému člověku se tak nepovede s umělým esperantem«. Po prvé se esperantu každý učí doma dle svých národních učebnic. A co se týče lehkosti, není arci esperanto tak lehké, aby je někdo uměl bez práce, třeba nesmírně kratší než u ostatních jazyků. Jeť esperanto absolutně nejlehčí ze všech jazyků pro kohokoliv, ale učiti se mu nutno.

Otázce »esperanto na kongresech« se pan Prévost vyhnouti nemohl. Píše, že většina kongresistů by se obešla i bez esperanta, neboť prý jsou to lidé vzdělaní, kteří obyčejně znají jeden nebo druhý moderní jazyk. Ale to nestačí pro kongres, kde bývá připuštěno jazyků několik.

Poslyšme líčení takového kongresu od věrohodného svědka, opět Francouze pana Gastona Mocha, sekretáře Mezinárodního svazu mírového:

»V září 1906 konal se mírový kongres světový v Miláně. Ač za osm dní bylo uspořádáno deset schůzí, nemohl kongres svých prací dokončiti a musil část jich odkázati 16. kongresu. Co zavinilo tento nedostatek času? Pouze jazyková otázka. Italové byli velice skromní; vyjma dva nebo tři případy neužili práva mluvit svým jazykem a mluvili francouzsky. Ale zbývaly tři ostatní jazyky. Mluvílo se totiž francouzsky, anglicky a německy a poprvé byly všecky řeči bez výjimky překládány do ostatních dvou jazyků. Zkrátka, můžeme tvrditi, že z deseti zasedání kongresu byla vlastně pouze čtyři věnována vlastní práci, dvě překladům pro Angličany, dvě pro Francouze a dvě pro Němce. Ještě momentky z kongresu toho! Řečník mluví deset minut. Jakmile skončí, vystoupí jeho tlumočník a opakuje totéž v jiném jazyce, což zabere zase deset minut. Pak přijde druhý překladatel, jenž opět potřebuje deseti minut. Kdo nerozumí překladu, podřimuje nebo opouští sál. A kdo rozumí, je stejně politování hodný, neboť musí třikrát vyslechnouti tutéž věc. Ti, kdož rozuměli originálům, skoro vždycky opouštějí sál po každé řeči. Pak když po čtvrt hodině přijde konečně řečník následující nebo odpověď, jedni, nevědouce o skončení překladů, se nevracejí a druzí zatím zapomněli obsah řeči pronesené«.

Toto líčení stačí. Na žádném světovém dosavadním kongrese to nevypadalo lépe. Arci, kongresy se bez esperanta obcházejí, ale výsledek je žalostný. Proto dnes kongresy ještě nejsou tím, čím by měly býti, to jest místem pro účinnou výměnu názorů, nýbrž klesají často na pouhou manifestaci a dostaveníčko, kde se přívrženci téže myšlenky aneb odborníci nanejvýš poznávají. S úspěchem pak může se jich účastniti jen ten, kdo zná několik jazyků. Esperanto je povoláno, aby pomohlo z této situace.

O mínění páně Prévostově, že by se kongresisté mohli po případě dorozumněti v latině, pomlčíme. S touto možností nepočítá už nikdo.

Jiné proroctví pronáší pan Prévost, pravě: »Bude-li vůbec kdy nějaká mezinárodní řeč, bude to jedna z řečí živých, která z důvodů vývoje politického a hospodářského zatlačí ostatní řeči«. Soudím, že v nynější době je marno očekávati na zeměkouli takové obrovské vítězství jednoho národa nad ostatními. A bude-li to vítězství hospodářské, nemusí to býti zároveň vítězství jazykové, a sotva nade všemi. Kdyby národ mocný viděl, jak je olupován o vliv politický a hospodářský svým susedem, už z antagonismu by boykotoval aspoň jazyk svého soupeře. Žádný velký národ se z úlohy mezinárodního významu zatlačiti nedá a žádný zdravý národ toho nedopustí, aby se řeč jeho suseda stala řečí světovou. Tomu brání přirozená národní sebeláska, neboť uznání takového jazyka by znamenalo jakousi národní sebevraždu.

Uvažme jen, jak by to vypadalo, kdyby na př. angličtina nabyla takového mezinárodního významu! Rodilí Angličané (často bez velkého vzdělání!) by se už pouhou výsadou svého narození stávali nejupotřebitelnějšími silami v celém světě, na všech liniích světových a v závodech mezinárodních. Byli by nejlepšími (třebas někdy boykotovanými) konsuly, učitelé, korrespondenty, úředníky, tlumočníky, sklepníky, konduktéry, sazeči, sluhé, průvodčími atd.

Jazyk národa takto privilegovaného by nikdy sympathií neměl a národů by nesblížil. Budil by proti sobě stálý odpor a při dnešním silném historickém vědomí národů by jeho vítězství bylo jen dočasné. Zde má tedy právo pouze jazyk nestranný, který znamená rovnost podmínek pro všechny a zaručuje mezinárodní rovnováhu jazykovou, národnostní a tím i politicky hospodářskou.

Zajímavá jsou v té věci slova Francouze pana Marcela Bobina, jež napsal r. 1905: »Musíme (my Francouzi) tudíž

pozdraviti radostně objevení se praktického jazyka mezinárodního, jenž nám nepřimo nadržuje; neboť je jisto, že bez něho by si němčina a angličtina rychle rozdělily nadvládu světovou jako jazyky obchodní ku velké škodě našich obchodních zájmů«.

Brutální vítězství jednoho národa nad ostatními je tedy nemožné a dohodou se k cíli nedojde, neboť i kdyby národové odložili svou ješitnost, nikdy se nedohodnou o tom, který jazyk je nejvhodnější, nejkrásnější a nejsnadnější.

Tolik o článku páně Prévostově. Obsahuje chybné soudy, staré předsudky a neinformovanost přirozenou u velkého národa. A tyto omyly třeba trpělivě vyvracet.

O palčivé otázce mezinárodního jazyka panuje velký zmatek zejména u malých národů. S jedné strany se ještě ozývají slabé hlasy: Vzkřiste mrtvou latinu!, s druhé už: Vyvolte si jazyk mocnějšího národa!, se třetí: Učte se zatím několika jazykům!, se čtvrté dokonce: Malí národové, učte se navzájem svým jazykům!, — Situace pro malé národy tedy mnohem kritičtější než pro velké!

A do tohoto zmatku názorů volají esperantisté: Mezinárodně životný je pouze jazyk neutrální, umělý a lehký, jak jej už Komenský tušil.

NEŮTRALECO DE ESPERANTO.

Verkis Dr. Stan Kamaryt. — (Fino.)

Sed tiu ĉi kunigo ne estis sole en realeco de evolucio, sed ankaŭ en la cerboj de iniciatintoj de la teknika progreso. Ĉiuj eltrovintoj teknikaj estis entuziasmuloj, fantaziuloj, fanatikuloj de homara progreso. Estas nature, ĉar nenio estas pli poezioplena ol teknika laboro. Kiom pli impresas nian koron lignokupra aeroplano ol rigardo je vasta montego! Verkoj, leteroj kaj faroj de teknikaj eltrovintoj montras al ni, kiel grandan humanecan aŭ formalan kulturon ili havis. La profesiaj poetoj bezonus ilian fantazion, ilian sentemecon, ilian idealecon. Ne estas hazardoj en la historio. La unua libro presita de Guttenberg estis la Biblio. Newton titolis sian libron, plenan de precizaj mekanikaj kalkuloj: *Philosophiae naturalis principia mathematica*. W. Ostwald, iniciatinto de precizaj mezuroj en diversaj fakoj de kemio kaj fiziko, finis la verkon de sia vivo per filozofia sistemo anstataŭonta metafizikon. N. Tesla, elektroteknikisto, fantazias pri telegrafado sur planedon Mars. Estus senfina vico, se mi

volus nomi ĉiujn teknikistojn, kies iniciativo estis la plej ideala ideo helpi la kulturan progreson de la homaro, kaj per tio helpi ĝian kunigon. Lesseps estus multe pli meritinta pacan Nobelpremion ol Roosevelt.

Kial do maldiri, ke ankaŭ esperanto pligrandigos la solidarecon de homaro? Kial do maldiri, ke jam nun, ke jam de komenco de la poresperanta movado, vastiĝas kun la lingvo la ideo de la internacia solidareco, de la universala frateco? Estas tamen afero tute natura, kiu havas analogion en progreso de ĉiuj teknikaj aranĝoj, kiuj povebligadis la interkompreniĝon de individuoj kaj sekve de nacioj. Kial malkonfesi tion, kio ekzistas? Estas tamen tute nature, ke tiuj, kiuj havas intereson je disvastiĝo de internacia lingvo, havas ne malpli grandan intereson pri sukceso de aliaj internaciaj aranĝoj, de povebligado kaj efektivigado de internacia vivo. Kial do preni for de la propagandantoj de esperanto ilian plej bonan instigilon de ilia laboro, la plej profundan, la plej idealan motivon de ilia sindonemo. Profetoj estis kaj estos ĉiam. Dum ekzistos subkonscio, ekzistos ankaŭ oferemuloj.

Kial do malkonfesi internan ideon de esperantismo, se ĝi ekzistas laŭ sperto? Ĉar ĝi malutilas? Kiel, kie, kiam, kiom?

Kontraŭo estas bezona! Atentigi esperantistojn, ke esperantismo ne havus sencon, se kun ĝia vastiĝo ne grandiĝus kaj ne multiĝus internacia vivo. Sole pro plenumo de ĝiaj bezonoj povis internacia lingvo sukcesi nur dum niaj tagoj. Tiu internacia vivo postulas, ke nuna nacia solidareco de individuoj estu kronita per internacia solidareco de nacioj.

Efika laboro por esperanto devas tion ĉiam atenti. Propagandantoj de esperanto devus antaŭ ĉio konsciiĝi, ke venko de esperanto proksimiĝas tiom, kiom multiĝas ĝia bezono, poveblo ĝin apliki. Do ne povas esti propaganda laboro por esperanto simpla afero lingva, simpla studado de la lingvo, plibonigado, pliriĉigado kaj plilogikado de ĝiaj gramatiko kaj vortaro. Tio estas nur malgranda parto de la poresperanta laboro. La ĉefa parto de la laboro estas uzi la lingvon praktike, kaj povebligi ĝian uzon. Jen staras la problemo sentigi la bezonon de esperanto kaj povebligi ĝian uzon.

Esperanto kiel lingvo estas afero tute neŭtrala koncerne aferojn, por kiuj oni ĝin uzas, t. e. ĉiu ajn povas uzi ĝin por ĉio ajn kaj estas ridinde, se kelkaj samideanoj volas tion mal-

permesi. Sed ĉu la propagandantoj de esperanto, la nunaj esperantistoj — tiu ĉi vorto pli kaj pli ofte signifas propagandanton de esperanto, ne simple tiun, kiu lernis kaj uzas ĝin praktike — povas esti neŭtralaj en la ordinare uzata senco, nome neŭtralaj koncerne kulturajn tendencojn hodiaŭajn? Unusola respondo ekzistas: ne. Neŭtrala povas esti sole afero, persono neniam. Do la aludita devizo povus signifi sole, ke esperantistoj povas kaŝi siajn personajn opiniojn pri urĝaj problemoj de homeco. Sed tio ĉi signifus, ke aparteno al esperantismo malgrandigas ĉe ĝiaj partianoj la poveblon de libera esprimo de ilia scio, malgrandigas ilian kunlaboron je kulturo de nuna tempo. Kiel povas helpi disvastigon de la lingvo internacia tiuj homoj, kiuj mem prenos for de si la povon uzi la lingvon? Kiel ili povos doni tiun poveblon al aliaj homoj? Tro ofte bedaŭrinde diras kelkaj esperantistoj, ke ili estas persone neŭtralaj koncerne samtempajn problemojn kulturajn. Ilia konduto kaj konscio estas nemodernaj kaj jam pro tio nebonaj. Nova tempo pligrandigis personan moralan respondecon. Jam ne estas eblaj estintaj hipokriteco, kaŝado kaj plibeligado de siaj faroj. Oni postulas de ĉiu ajn, ke li mem kreu al si pozicion koncerne enigmojn tuthomarajn. Moderna tempo krias, ke la homaro progresas kaj atestas al ni, ke ni proksimiĝas al la vero. Kaj ĉiu devas garantii persone pro siaj faroj kaj pensoj. Neŭtraleco koncerne idean movadon de la XX. jarcento estas malbono, peko, krimo.

Tial faros la neŭtralaj esperantistoj plej bone, se ili eliĝos el la movado. Ili neniam havos el ĝi ian profiton. Ili mem baris al si la vojon uzi esperanton praktike. Ili rekomencu ian alian laboron pli utilan kaj pli amuzan por si daŭrigante ekzemple kolektadon de malnovaj cigaringoj aŭ de diversnaciaj anekdotoj. Sen ili esperanto helpados pli efike realigon de altaj idealoj de la tuthomara solidareco, de idealoj, kiujn trovis nek esperantistoj, nek kristanoj, nek budhistoj, nek iu alia, ĉar ili estas tiel malnovaj kiel homa koro. Ili dormis en la subkonscio de primitiva homo, kaj nur nova epoko ebligis, ke ili eniris en cerbojn de homaro.

Jen la dokumentoj, kial ni volas ĉe propagando de esperanto havi modernajn karakterojn, homojn interesatajn je nuna kulturo. Nuna tempo travivas gravegan krizon moralan; ĉiu sentas, ke malnovaj etikaj valoroj rompiĝas, sed neniu scias certe, kiajn novajn vivindaĵojn krei. El tio rezultas kaoso de kontraŭaj devizoj. Ju pli la devizoj novaj, nekutimaj, des pli iliaj partianoj estas fanatikaj, bruantaj, kri-

antaj. Unu pasie atakas la alian. Ĉiuj tiuj batalantoj povas partopreni en esperanta movado. Ĉiuj-ĉi tendencoj havas intereson je enkonduko de la lingvo internacia tiom, kiom ili havas intereson je progreso de la homa penso. Unu partio sole estas eligita: partio de reakciuloj, partio defendanta privilegiojn sociajn, naciajn, religiajn, ekonomiajn. Nova tempo nuligis ĉiujn privilegiojn; restis sole privilegio de forto kaj rajto. Defini partion de reakciuloj estas nek facile nek bezone. Ni ĉiuj devas ekkoni reakciulajn tendencojn ĉiam en donita sistemo de celoj kaj faroj. Ni demandu sole nian intelekton; ĝi jam konsilos al ni. Sed ekkoninte reakciulajn tendencojn ni sen kompatato eligu ilin el nia movado.

Mi esperas, se miaj amikoj idistaj legos atente tiun ĉi artikolon, ke ili eble konvinkiĝos, ke iliaj majstroj eraras koncerne noetikajn kaj logikajn bazojn de la problemo de lingvo internacia.

LA ESENCO KAJ EVOLUCIO DE LA HUMANECA IDEO.

Verkis *T. G. Masaryk*. Tradukis *H. K. Bouška*. — (Fino.)

En la XIX. jarcento tiu ĉi humaneca celado montriĝas plej potence en diversaj provoj pri la religio de la humaneco. La tuta pli nova filozofio, la tuta pli nova literaturo ĉe ĉiuj nacioj, la tuta progresema politiko laboras por la idealo de pura homareco.

Tiu ĉi idealo estas diferenca laŭ la epokoj kaj nacioj. Angloj prilaboris ĝin ĝis nun plej ĉiufanke, filozofie, etike, sociale kaj religie. Francoj donas la gravecon al ĝia politika flanko, Germanoj al la filozofia kaj literatura enhavo. Inter la slavaj nacioj Rusoj havas religi-socialan idealon de la humaneco, Poloj naci-politikan kaj ni, Bohemoj, kultur-civilizacian. Ĉe ni (Bohemoj) *Kollár* estis heroldo de la pura humaneco kaj same *Šafařík*, ankaŭ *Palacký*, *Havlíček* kaj fine *Augustin Smetana*. *Kollár*, elirante el la malpli nova germana filozofio, precipe de *Herder*, formulas la idealon de la humaneco antaŭ ĉio kulture, sed jam *Smetana* donas al ĝi socialan karakteron, li celas la religion de la humaneco. Nia bohema humanitismo estas natura daŭrigo en la idealoj de nia Bohema Frataro.

La fakto, ke niaj vekantoj aljuĝadis tian gravecon al la civilizacia elemento de la humaneco, estas komprenebla kiel efikoj de la kontraŭreformacia ŝtato — civilizacio, kulturo,

klero estis devizo de la nacio vekiganta el la intelekta kaj morala mallumoj. Tial ankaŭ la humaneca penado aperanta dum la XVIII. jarcento en la germana literaturo (Lessing, Schiller, Goethe, Herder ktp.) trapenetris al ni kaj trovis en Kollár ardan protektanton.

Sed la arto kaj precipe la bela literaturo (beletrio) havas por la socia vivo de ĉiu nacio grandan edukon signifon; la grandaj popolamasoj ĉerpas el la arto kaj speciale de siaj poetoj siajn idealojn moralajn kaj socialajn. La poezio havas grandegan influon por ĉia vivo, por la sociala kaj politika vivoj — tion oni plej evidente vidas ĉe korifeoj de la pola kaj rusa poezioj, oni vidas tion laŭ la influo de Byron k. a.

La ideo de la humaneco montriĝas en nia tempo kiel la nacieca ideo. Oni komencas ĉe ni en la lasta tempo kompreni tion, nome, ke la humaneca ideo ne kontraŭstaras la naciecan ideon, sed, ke rekte la nacieco same kiel hom-individuo devas kaj povas esti humana, humaneca. La homareco ne estas abstraktaĵo tronante ie en la regno de ideoj super la realaj homoj — la nacioj, kiel Herder diris, estas naturaj partoj de la homaro. En tiu ĉi senco Kollár kaj Palacký estis fondantaj la naciecon sur la humaneca ideo. Kaj Kollár, instruita de *Fichte* klopodis pri la naciaj edukado kaj klerigado.

En nia tempo ni komprenas la humanecan kaj naciecan ideon demokrate, popole, sociale. La popolo estas por ni io alia ol la nacio, popoleco fariĝas devizo, idealo de nia celado. La socialismo ĝenerale, kiel la nacionalismo, estas esprimo de la sama humaneca ideo. Sed pri la socialismo ni parolos aparte, tie ĉi ni aludos ankoraŭ alian humanecan elementon.

Mi pensas la internacianismon kaj kosmopolitismon. Estas enhavite en la ideo pri la humaneco, ke ĉiu nacio havas egalan rajton labori por atingo de homeco; el tio naskiĝas la ideo pri la tutmonda organizacio de la tuta homaro. La praktikaj bezonoj paŝon post paŝo kondukas al tiu ĉi organizacio. Hodiaŭ estas internacie organizitaj la scienco, arto, sed ankaŭ la ekonomio, kapitalismo kaj unuopaj profesioj.

Kun la ideo de la humaneco evoluciis ne sole la nacieca ideo, sed ankaŭ la kosmopolitismo. Sed estas diferenco inter kosmopolitismo kaj kosmopolitismo. La Anglo, Franco kaj Germano komprenas sub kosmopolitismo propre estrecon anglan, francan, germanan; la malgrandaj kaj malpli grandaj nacioj estas en alia situacio. Sed ankaŭ ili ne povas eliĝi el la tutmonda organizacio. Ĉe ni oni predikis kune kun la nacieca

ideo la slavan kosmopolitismon, kiel Havlíček ĝuste ĝin nomis. Sed la historio instruas, ke ne sole en malgrando, sed ankaŭ en pligrando kaj granda unuflanka centralismo estas malutila, ke ĝi devas esti vivigata per aŭtonomio de naturaj ekonomiaj teritorioj, kulturaj kaj ankaŭ naciaj organizacioj. Hodiaŭ la malpli nova kosmopolitismo, kiel ĝin predikis la liberalismo, cedas antaŭ la pli ĝusta movado por internacia sendeviga organizacio de la memstaraj, sendependaj kulturaj nacioj. Per tio ĉi la ŝtato estas puŝita post la naciecan ideon.

APOSTOLO DE LA HUMANECO.

Boheme verkis prof. Dr. *Frant. Krejčí*. El la manuskripto de l'aŭtoro tradukis *H. K. Bouška*. — (Fino.)

Tolstoj akceptante la instruon de Kristo interpretas ĝin en la panteisma senco. Se vi konsideras, kion signifas la religio por la homo, la kristaneco por la kultura evolucio, se vi konsideras, ke la nuna socio estas konstruita sur la mezepoka fundamento de la eklezia doktrino, se vi metas kontraŭ si la eklezion kaj la ŝtaton, la klerikalismen kaj la postulon pri la libera pensado rezultantan el la rajto pri la libera destino pri si: vi devas konfesi, ke la efiko kaj signifo de tia alkonformigo de la fundamento de la ordo de la nuna socio estas grandegaj kaj ke estas dubeble trovi la pli certan vojon al la efektivigo de la idealo de la humaneco. Tio signifas programon por la renaskiĝo de la socio laŭ la principo de la humaneco, la programon, kiun povas akcepti la tuta mondo malgraŭ ĉia diferenco en la klero kaj socia diverseco inter gentoj.

Kompreni la instruon de Kristo panteisme signifas deziran pacigon inter la racio (prudento) kaj kredo, el kiu rezultas la ideo pri la mondo, pri la vivo de l' individuo kaj tuto, la ideo respondanta al la progresoj de la sciencoj, foriganta ĉe ni la premantan senton de skeptikeco. Kompreni la instruon de Kristo panteisme povebligas konstrui sur la malnovaj fundamentoj kaj uzi la forton de la tradicio por bono de novaj ideoj sociaj kaj moralaj. Ĝi forigas el la eklezia doktrino ĉion, kio kontraŭstaras la racion, ĝi lasas kaj forigas ĝian sentan flankon lumante la nebulan mallumeton de la malsaniga mistiko, en kiu mallumo la religia sentado degeneras facile en obstinan fanatikecon aŭ senfortan fantaziadon. Ĝi estas religio sen pastroj.

La kristaneco de Tolstoj kun la ideo pri nepersona dio, kiu kunigas en si ĉiujn individuaĵojn, kies rajtegalaj filoj estas ĉiuj homoj, proksimigas la homojn per la kono pri la kunaparteno al la tuto de la homaro kaj per la ideo pri la nemortebleco, ne individuala, sed virtuala, ĝi instigas la amon al la vivo kaj la penon travivi ĝin en la laboro por la komuna feliĉo. Sur la monoteism-panteisma bazo de tiu ĉi religio povas kuniĝi ĉiuj specoj de la kristaneco. La revo pri la universala tutmonda religio montriĝas plenumebla sur tiu ĉi fundamento — la budhismo, kiu esence estas panteisma kaj la kristaneco en la panteisma interpreto de Tolstoj estas pli proksimaj ol la katolikismo kaj protestantismo en la nuna formo. Mallonge la kristaneco de Tolstoj estas kapabla fariĝi universala religio tuthomara. Personan dion oni povas laŭ la cirkonstancoj imagi al si malsame, en tio estas fonto de la ĉiamaj disputoj, sed la imago pri la nepersona dio estas sole unu, kiel unu estas la idealo de la humaneco. La tuta morala, la tuta intelektuala resp. (= respektive) filozofia kaj ankaŭ la religia ĝenerale kaj la kristana speciale — ekzemple en la progresema protestantismo — evolucio montras al tiuj unuigoj kiel al sia celo, kaj, se oni rigardas en la direkto de tiu ĉi celo al la estonteco, kreskas la persono de Tolstoj ĝis la grandeco de la plej grandaj genioj de la homaro, kiujn oni en la entuziasmoplena admiro kaj danksentanta estimo nomis herooj aŭ filoj de dioj.

Vi vidas, kion mi pensas per la diro la kristaneco de Tolstoj, kaj vi konfesos, ke en tio estas enhavita io, kio estas inda de tia spirito, kia estas Tolstoj. Certe naskiĝos neniam malkompreno, se mi nun diras, ke ni plej bone honorigos la memoron pri li, se ni el admirantoj de tia grandeco fariĝos prozelitoj de la nova religio, kiu signifas la revenon al la pura humaneco en la batalo kontraŭ ĉia reakcio, kaj kies kredo konsistas el unu sola artikolo:

Mi kredas je la pli bona estonto de la homaro per la efektivigo de la ideoj, kies senmorta predikanto estis Tolstoj.

KIEL OKAZIS, KE AŬSTRIO NE ESTIS DETRUITA

LA 20AN DE AŬGUSTO EN LA JARO 1849 JE LA
DUONO DE LA UNUA POSTTAGMEZE.

Rakonto de *Jan Neruda*. El la bohema lingvo tradukis *H. K. Bouška*.

La 20an de aŭgusto en la jaro 1849 je la unua posttagmeze Aŭstrio devis esti detruita; tiel oni decidis en »pisto-

la societo«. Mi jam ne scias, per kio Aŭstrio tiame pekis, sed mi neniom dubas, ke oni tiele decidis post profunda pripensado. Estis neniu helpo plu, la afero estis decidita, ĵure promesita kaj per ĝia plenumo estis komisiitaj spertaj manoj de Jan Žižka z Trocnova, Prokop Holý kaj Mikuláš z Husi, nome mi, poste Jozefo Rumpál, filo de kolbasisto, Francisko Mastný, filo de botisto kaj Antono Hochman, tiu, kiu devenis de ie de Rakovník kaj studis je konto de sia frato kampisto. La cititaj historiaj alnomoj ne estis donitaj eble hazarde, sed tute laŭmerite. Mi estis Žižka, ĉar mi estis la plej nigra el ĉiuj, mi parolis plej energie, kaj tuj en la unuan kunvenon de nia societo (ĝi okazis en la subtegmento de la domo de ges-oj Rumpál) mi estis veninta kun nigra rubando sur la maldekstra okulo, kio vekis ĝeneralan sensacion. Mi devis poste havi la nigran rubandon en ĉiuj kunvenoj; tio ne estis tro agrabla, sed kompreneble la afero estis neŝanĝebla. La ceteraj ankaŭ havis tute pravan rajton pri siaj nomoj.

La afero estis preparita kun vere mireginda antaŭzorgo kaj singardemo. Dum la tuta jaro ni uzis ĉiun ekskurson por kuna ekzercado pri pafado per ŝtonĵetilo. Bonegan materialon por fabrikado de ŝtonĵetiloj liveris Mastný-Prokúpek, kaj ni trafis en interspaco de cent paŝoj ĉiun arbotrunkon, se ĝi estis dika sole kiel viro. Kompreneble ni ne limiĝis per tio. Dum la tuta jaro ni kolektis ĉiun krejcion, ĉu honeste ĉu senhoneste akiritan, en komunan »pistolokazon«, laŭ kiu ankaŭ nia societo estis nomita. La mono fine kolektita atingis la sumon de dek unu guldenoj. Antaŭ semajno ni aĉetis en la strato Příkop je kvin guldenoj pistolon »laboraĵon de Liège«, kiel la vendisto diris. Dum la tuta daŭro de niaj kunvenoj, kiuj nun dum la veninta ferio okazis ĉiutage, ni rigardis nian pistolon, ĝi rondiris el unu mano en la alian, kaj ĉiu el ni atestis, ke ĝi estas nefalsita laboraĵo de Liège. Kompreneble ĝis nun ni ne elpafis el ĝi eĉ unufoje, unue, ĉar ni ne posedis pulvon, due, ĉar ĝis tiam daŭris proklamita eksterleĝa stato kaj ni sekve devis atenti. Ni entute estis tre zorgoplenaj, por ke ni ne malkaŝu nin, tial ankaŭ ni alprenis absolute neniun plu en nian societon, estis en ĝi sole ni kvar »principistoj«, sed ni bone sciis, ke nia nombro estas sufiĉa. Ni povis ankaŭ aĉeti je la restintaj ses guldenoj ankoraŭ unu pistolon kaj per tio precize duobligi nian armilaron, sed ni destinis ĉi tiun sumon por pulvo, pri kies prezo ni ne havis precizan ideon. Por plenumi nian planon, plene sufiĉis unu pistolo. Kompreneble ni posedis

ankoraŭ ion societan, porcelanan pipon, el kiu estis fumanta en la sekretaj kunvenoj Prokúpek en la nomo de ni ĉiuj; ĝi estis bela kaj rimarkinda pipo kun pentrita kaliko, draŝilo kaj ponardego, sed tiutempe ni ne tro ŝatis ĝin. Ni ankaŭ posedis nian specialan elektran aparaton. Faris ĝin al ni frato de Prokop Holý, serurista helpisto, el malnova du-groŝo, sed la aparato ne montriĝis bona. Ni lasis ĝin hejme.

Mi prezentas tie ĉi nian planon, por ke ĉiu povu ĝin admiri. La ĉefa celo: detruo Aŭstrion. La ĉefa necesajo: ekposedi Praha'n. La necesa rimedo: atake preni citadelon de Belveder, sur ekstremaĵo de Mario-bastiono, de kie ni estas mastroj de Praha kaj kie ni povas esti de nenie bombardataj. Prikalkulitaj detalaĵoj: la citadelo estos surprize atakita precize tagmeze. Se oni rememoros al si, ke de la nememoreblaj tempoj regas usus, fari la atakon kontraŭ diversaj fortikaĵoj ĉiam noktmeze, sed ke ĝuste pro tio la gardistaroj estas plej verŝajne ĉiam la plej atentemaj, oni devas konfesi, ke nia intenco estis naskita el vera diabla saĝego. En tiu tempo la citadelo estis gardata sole de malgranda nombro da gardistoj, de ses ĝis ok soldatoj. Unu el ili gardestaris tuj apud fera pordego kondukanta sur korton; la pordego estis ĉiam duone malfermita kaj ni vidis, kiel tie soldato oportune iras de loko al loko. La dua promenis sur flanko al Praha, kie staris kelkaj kanonoj. Kvazaŭ sen intenco ni proksimiĝos al la pordego, ni kvar kaj ankoraŭ iu — oni baldaŭ vidos kiu — ni atakos la gardiston, ni venkos lin, ni prenos al li la pafilon, dufoje ni pafos per ŝtonĵetiloj en fenestrojn de gardodomo, ni enfalos internen kontraŭ kuŝantaj gardistoj, ni venkos ilin kaj ni prenos al ili la pafilojn. Restas la dua gardisto. Tiu ĉi kredeble kapitulacios, ni katenos lin kaj prenos al li la pafilon. Se li ne volas kapitulacii, tio estas lia afero, ni venkos lin. Tuj poste ni altrenos unu kanonon al la pordego, ni bruligos peĉan kronon, kiu tie pendas sur stango, kaj ni krios el bastiono al Praha'anoj, ke estas revolucio. Nun venos la militistaro, tio estas komprenebla. Sed ĝi ne povas trans la muro kontraŭ nin, kaj ni ĉiumomente subite malfermos la pordegon, elpafos el kanono inter ĝin kaj tuj ni fermos la pordegon. Ni faligos la unuajn venintajn soldatojn, la restanta garnizono kredeble kapitulacios, ĉar ĝi jam estos de ĉie minacata de la revolucio, kaj, se ĝi ne kapitulacios, tio estas ĝia afero. Ni elkuros eksteren, ni kuniĝos kun Praha'anoj kaj nia unua faro estos liberigi ĉiujn politikajn malliberulojn suferantajn ankoraŭ en Hradčany. La ceteraĵo estas jam tiel natura, kiel la kreskado

de sekalo. La unuan grandan venkoplenan batalon ni aranĝos apud Německý Brod, ni enlogos la armeon tien. La duan ni entreprenos sur Moravia kampo — ĝuste sur Moravia kampo, la spirito de Přemysl Otakar II. vokis la venĝon. Poste ni almilitos Wien'on kaj detruos Aŭstrion. En tio jam helpos al ni Magiaroj. Kaj poste ni venkos Magiarojn. Mirindega!

(Daŭrigo.)

RAPORTOJ KAJ NOTIZOJ.

Internacia ordeno por etiko kaj kulturo estas libera unuiĝo de sociale pensantaj kaj sentantaj homoj, kiuj serĉas la verecon kaj ne estas ligitaj per dogmo. La unuan fojon ĝi publike prezentis sin en alvoko subskribita de granda nombro da reprezentantoj de l'internacia kulturmondo; tiu ĉi alvoko atentigis al jenaj du punktoj: 1. la moderna kulturmovado reprezentata per tiom da societoj kaj organizoj bezonas komunan kunvenejon por iliaj penadoj; 2. la pure negativa laboro de l'liberpensismo povas esti konsiderata sole kiel parta laboro, nun ekzistas urĝa devo de sinteza flegado de l'animo. En tio la ordeno estas gvidata de jenaj pensoj: Por doni al la moderna homo valorplenan anstataŭon por la prezentaĵoj de l'tradiciaj religioj, speciale de l'kristanismo, oni antaŭ ĉio devas sekvi la evolucion de l'eklezio. La forto de la prakristanismo kuŝis en ĝiaj unuaj komunumoj, malgrandaj unuiĝoj de geviroj, kiuj en la plena harmonio vivadis laŭ la komuna idealo. La ordeno konsideras, ke la kreado de tiaj intimaj rondoj estas ebla ankaŭ kun modernaj homoj kaj modernaj idealoj. En tiu ĉi senco ĝiaj amikoj grupiĝas kaj ĝi deziras, ke baldaŭ ĉie formiĝu tiaj »hejmoj« kiel flegejo de l'animo internen kaj kiel centroj de la socialaj laboro kaj civilizacio. Ĝi kredas, ke anstataŭo en la supra senco formiĝos nur iom post iom, tial ĝi konsideras la liberreligiajn dimanĉfestojn, kvankam ĝi ne volas forlasi ilin, kiel ankoraŭ nesufiĉaj. Kio al ni estas necesa, tio estas pliinterniĝo, ni devas reciproke konatiĝi kiel homoj. La ordeno esperas, ke, se ĉiuj aprobantoj donos la manon al komuna laboro, tiam povas ĝiaj »hejmoj« prezenti originon de nova homa socio. Tie ankaŭ la reprezentantoj de l'arto kaj scienco ree venos en intiman kontakton kun la »popolo«, kaj estos incititaj al nova laborado, tiel ke tiu ĉi iam trovos kontentigajn formojn por siaj idealoj. Tio ŝajnas ankaŭ ontologie esti la ĝusta vojo atingi la kuniĝon de ĉiuj liberpensuloj. En la multaj organizoj la ordeno rekonas sole la nervozan, necertan serĉadon de nia tempo. Kuniĝo estas intencita per karteligo de ĉiuj ekzistantaj organizoj, sed ĝi opinias, ke oni ne devus kontentiĝi pri tio, sed sisteme klopodi la kreadon de organa unueco. En ĝiaj hejmoj la ordenanoj reciproke konatiĝas, per tio ili fariĝas pli toleremaj en ilia pensado, ilia vidpunkto plivastiĝas, tiel ili tutkore komprenas la tendencojn de ĉiuj modernaj movadoj. Per aliĝo al la ordeno ĉiu ekzistanta organizo trovas nombron da karaj samideanoj, kiuj volonte fervorege kunlaboras en la solvado de diversaj niatempaj problemoj. La ordeno ne estas io rigida, definitiva, ĝi estas nur komenco, sur kiu ni ĉiuj konstruas. En ĉiuj kulturlandoj ĝi varbis influajn amikojn. Per siaj multvaloraj kunlaborantoj kaj la sukcesa alproksimiĝo al la »Internacia ligo por la racionala edukado de la junularo« kaj la »Instituto por internacia interŝanĝo de progresaj spertoj« kaj aliaj asocioj la ordeno jam hodiaŭ ampleksas la tutan regionon de la modernaj kulturproblemoj. La plej famaj scienculoj kaj pensuloj aprobis la principojn de la ordeno

kaj grandparte aliĝis al ĝi (profesoroj E. Haeckel, Forel, Bergman, Broda, Freund, Una, Lombroso, Nippold, Herter, Karaiev, Santiago, Wertermark, Kassowitz, U. Lima, kaj multaj aliaj). Por la interkompreniĝo servas »Sciigoj« libere eldonataj. La ordeno ankaŭ enigis la enkondukon de esperanto en sian principaron kaj kreis jam specialan centran oficejon por esperanto, de kiu oni povas ricevi la regularon kaj principaron de l'ordenon (adreso: Dr. Fr. Uhlmann, Huttwil, Svisio). *Dr. Fr. Uhlmann.*

La instruado pri kelkaj fremdaj lingvoj. En la XIV. kongreso de germanaj modernaj filologoj (Zürich) dr. Otto (Charlottenburg) proponis, ke oni instruu kelkajn lingvojn fremdajn ne samtempe, sed sinsekve; oni ĉiam instruu sole unu fremdan lingvon kaj post la prilerno de unu oni nur instruu la alian. La proponon subtenis ankaŭ sekreta konsilanto Münch (Berlin), kiu rekomendis fari la eksperimenton en lernejoj. *Hkb.*

Simpligo de la gramatika terminologio. En la XIV. kongreso de germanaj modernaj filologoj (Zürich) Dr. Dörr (Frankfurt a. M.) parolis pri la bezono de unueca gramatika terminologio. En la komisionoj kreitaj por tiu ĉi celo en Anglujo kaj Francujo (en 1906) regas opinio, ke oni uzadu la terminaron faritan laŭ la gramatikaj terminoj — latinaj, kaj la Zürich'a kongreso komisiis dron Dörr prezenti al la venonta kongreso la raporton pri tiu ĉi problemo. *Hkb.*

Esperantaj proverboj pri la virino. Kie regas virino, malbona estas la fino. Se edzino ordonas, domo ordon' ne konas. Ne spiciĝas manĝo de mastrina beleco. Edzin' admirata — edzo malsata. Virino scias — tuta mondo scias. Kie diablo ne povas, tien virinon li ŝovas. La plej danĝera homo — malbona in' en domo. Malbona virino diablon superas. Virino kolera pli ol hundo danĝera. Virina lango buĉas sen sango. Ne ekzistas savo kontraŭ malbona virino. Virino havas haron longan kaj saĝon mallongan. Virina ploro sen valoro. Larmo virina baldaŭ sekiĝas. Rol' de virino — bona mastrino. Virta virino straton ne konas. Pli tiras virina haro ol ĉevala paro. Virina rideto pli kaptas ol reto. La lango de virino estas ŝia glavo. Virino batas per lango — aperas vundo plej sanga. (El »Proverbaro esperanta«). *Dr. L. L. Zamenhof.*

Mateo estas trinkaĵo farata el speciale preparataj folioj de materalbo (Ilekso paragvaja) are kreskanta en diversaj regionoj de la suda Ameriko, precipe en Brazilio. La folioj de materalbo por preparo de tiu ĉi trinkaĵo estas antaŭe substigitaj, poste sekigitaj kaj fine polve-pistitaj kaj oni vendas ilin en pakaĵoj ankaŭ sub la nomo mateo (en Bohemujo tiu ĉi komercaĵo estas konata sub la nomo »Maté Berger«). La trinkaĵo estas preparata simile kiel ĥina teo, al kiu ĝi estas simila; sed mateo ne posedas la malbonajn ecojn de teo kaj estas malpli multekosta ol ĝi. La trinkado de mateo estas multe disvastigita: ĉiujare oni produktas pli ol cent milionojn da kilogramoj de tiu ĉi kreskaĵo kaj ĉiutage pli ol sesdek milionoj da homoj konsumas ĝin laŭdante agrablan bongustecon de tiu ĉi trinkaĵo. Mateo importata en ĉiujn landojn de la mondo estas eksportata el Brazilio. En Brazilio oni trinkas mateon el speciala vazo per speciala suĉilo; la vazo estas pretigita el kukurbo, la suĉilo estas tubeto, sur kies suba fino estas truetaro anstataŭanta filtrilon. Mateo estas rekomendinda por ĉiu, kiu amas agrablan senalkoholan trinkaĵon. *R. N.*

PROBLEMOJ KAJ OPINIOJ.

Kiu falsis »Tutmondan jarlibron esperantistan«? En la 1. kaj 3. n-roj de »Boh. esp.« (11. kaj 46. pĝ.) ni montris, ke en »T. jarlibro e.«, kiu devas enhavi informojn pri ĉiuj esperantistaj organizaĵoj en la mondo,

tute mankas informoj pri »Bohema asocio esperantista« (Praha II 1036, Hybernská XIV) kaj pri la vere ekzistantaj societoj grupiĝintaj en ĝi, kvankam tie estas la informoj ne sole pri ekzistantaj, sed eĉ pri neekzistantaj societoj grupigitaj en »Boh. unio esp.«, kaj ni pruvis, ke la mankoj kaj eraroj en la jarlibro estas konsciencie kaj tendence faritaj falsaĵoj celantaj trompi la publikon kaj malutili al tiu partio de la bohema esperantistaro, kiu ne volas servi en la nomo de nobla ideo al la gloramo kaj profitemo de unu regema esperantisto monopoliganta la propagandon de esp. En la 4. n-o de »B. e.« (56. pĝ.) ni lojale publikigis la leteron de la redaktinto de »T. jarlibro e.« (s-o Chavet), en kiu li klarigis, ke li starigis la liston de la esp. societoj kaj sendis la preskopiaĵojn al kelkaj (nenomitaj de li) personoj por korekti ilin. Laŭ tiu ĉi klarigo estas videble, ke la malamika tendenco kaj malbona volo riproĉataj de ni ne estis ĉe li, kiu mem estis trompita per malveraj informoj de homoj, kiuj malbonuzis lian konfidon kaj kredemon kaj senvalorigis la verkon postulantan grandan penon kaj multajn elspezojn per neplenaj kaj malĝustaj informoj, sed ĉe (ĝis nun nekonataj) homoj, kiuj ricevinte la liston starigitan laŭ »Oficiala gazeto esp.« (kie estis la informoj pri ni) por korekti, korektis ĝin per tio, ke ili simple elstrekis la informojn pri la organizaĵoj malamataj de ili, kvankam ili lasis la informojn pri societoj elpensitaj de ili. Nature naskiĝas la demando, kiu faris tian sentaŭgaĵon, tian stratbubaĵon (ni ne povas eviti ĉi tiujn vortojn), kiu inter la bohemaj esperantistoj uzas tiajn senmoralajn abomenajn rimedojn, kaj ĉu oni devas kaj povas toleri tiajn hontindaĵojn. La devo de s-o Chavet estas rekte diri la nomojn de tiuj, kiuj »helpante« al li trompis lin kaj la tutan esperantistaron.

H. K. Bouška.

KRONIKA A KOMENTÁŘ.

Samoský vladař a esperanto. Samoský kníže Andreas Emanuel Kopassis i jeho choť kněžna Helena jsou činnými stoupenci esperanta. Kníže, ač umí několik jazyků (řecky, turecky, francouzsky, anglicky, italsky a německy), učí se esperantu, přijal čestné předsednictví samoského spolku esperantistů a všemožně šíření esperanta podporuje. Kněžna, která je rovněž polyglotkou, také se naučila esperantu, podrobila se dokonce zkoušce o znalosti esperanta a chce dosáhnouti diplomu učitelky esperanta; horlivě účastní se spolkových prací a spolek finančně podporuje. Kníže schválil a podepsal (8. X. 1910.) zákon, přijatý parlamentem, jímž zavedeno vyučování esperanta za povinný předmět všech škol na Samu a dle něhož stanoveno, aby orgán samoského spolku esp. tištěn byl zdarma v úřední tiskárně.

Hkb.

Poslanecká skupina esperantská utvořila se (3. února 1911) ve francouzské sněmovně na popud posl. J. Godarda; čítá na 50 členů; není pochyby, že tento kruh poslanců se přičiní, aby sněmovna francouzská zabývala se zavedením esp. do franc. škol.

Hmd.

Městské rady a esperanto. — V Karlíně městská rada povolila (23. list. 1910) subvenci (100 K) na vydržování inform. kanceláře esp. (dle Č. č. e.). — Na Kladně věnovala městská rada spolku esp. 50 K. — V Budapešti městská rada, resp. magistrát, dovolila vyučovati esp. na 3 měšťanských školách dívčích, na dívčím gymnasiu a na reálce a vyšší obch. škole. — V Janově městská rada propůjčila esperantistům místnost měšťanské školy ku pořádání schůzí a kursů.

Nemo.

Esperanto na sjezdových programech. — V seznamu temat Prvního národního kongresu paedagogického v Havaně na Kubě je bod: Esperanto s hlediska paedagogického. — Mezi 8 otázkami, projednávanými

na mezinárodním sjezdu slepců (Kairo, 20.—25. února 1911) byla 3. otázka: Je-li esperanto prospěšné jako universální jazyk pro slepce? *Hmd.*

Vyučování esperantu na školách. — V Grenoblu (Franc.) učí se esp. za podpory škol. inspektorů a městské rady jak na školách nižších (500 žáků), tak vyšších (116 žáků). — V Boltonu (Angl.) na střední škole (v Moor Street) učí se esp. pod záštitou místní školní rady. — V Janově konají se nedělní kursy esp. pro studenty za podpory ředitelů; ředitelství »Athenea« svolilo ku pořádání kursu esp. a poskytlo místnost. — V Koložsváru koná se kurs esp. na universitě. — V Münsteru i. W. bylo esp. oficiálně zavedeno na reálce jako nepovinný předmět. — V Deuben, Coswig i. Sa., Hannoveru, Magdeburku a Döhlenu zavedeno je vyučování esp. na několika školách. — V Amiens (Francie) přijato (od 1. října 1910) esperanto za vyučovací předmět na normální škole. Ve Vratislavi na Humboldtově akademii učí se esperantu jako nepovinnému předmětu (učí slč. Wolfsonova). V Hannoveru (Prusko) dovoleno fakultativní vyučování esp. na městských školách. V Lipsku (Něm.) učí se esp. na obchodních školách i na vysoké škole obchodní. V Bukurešti (Rumun.) koná se oficiální kurs esp. na škole pro mladé obchodníky; kurs zahájen byl 30. X. 1910 za přítomnosti zástupce ministra veřejného vyučování a rady městské. V Moskvě (Rus.) učí se esp. (vedle angl., franc. a němč.) na reálné škole, v září 1910 založené. Ve Voroneži (Rus.) učí se esp. gymnasisté od 5. do 8. třídy. V Madridě z nařízení ministra vojenství učí se esp. povinně na vojenské škole a na vojenské lékařské akademii. *Nemo.*

Kursy esperanta pro učitele jsou v angl. městě Aldershot (15 účastníků), ve franc. městě Grenoble a v něm. městě Nowawes. *Hmd.*

Kursy esperanta pro lékaře konají se v Praze (dr. Bischitzky), ve Wormsu (Briegleb) a Tiflisu (dr. Fišer). *Hmd.*

Obchodníci a esperanto. — V Paříži existují 42 firmy, které jsou členy pařížského spolku esp. a přirozeně vyřizují zakázky v esperantu; zajímavé je, že v seznamu těchto firem — jak jej uveřejňuje »Paris-esperanto« (č. 43.) — čteme i jména: Zahradka a Brož (obuvnictví) a Zelenka (restaurant). Jedna z nejstarších firem pařížských A. Lafon má esp. tlumočnicka. — Firma Hachette et Cie stala se přispívajícím členem pařížského spolku esp. darem 1.000 fr. — V Sabadellu (Špan.) »Centre de Dependento del Comerç i de la Industria« založilo esp. odbor. — V St. Étienne (Francie) je zřízen vývozní dům (v Rue Mulatière 58), jehož hlavním účelem je rozšiřovati domácí výrobky pomocí esperanta. *Hmd.*

Esperantská reklama. — Fa Adelbert-Colmadine (Terst, Rak.) vydala katalogy a obch. papíry v esp. — Obchodní klub v Portlandu vydal 4.000 esp. ill. brožur (zdarma zašle sekretář W. L. Crissey). *Nemo.*

Socialisté a esperanto. — Na VI. mezinárodním sjezdu esp. v Washingtonu (srp. 1910) upoutal k sobě pozornost významný pracovník socialistický Frank Morrison, sekretář americké federace dělnické, důležité korporace sdružující přes 2.000.000 usonského dělnictva. Přišel do Washingtonu výhradně, aby sám se přesvědčil, jaká je praktická cena esp. jako dorozumivacího prostředku pro organizace dělnictva ve světě. Skepticky pozoroval jednání a průběh sjezdu, brzy však snadnost v jednání a skutečně srdečné mezinárodní kamarádství zřejmě u účastníků ho upoutalo a získalo. Svému přesvědčení dal výraz v pěkné anglické řeči (překládané větou za větou do esp.), v níž vyslovil přesvědčení, že v esperantu lidstvo má jazyk úplně postačitelny pro jakékoliv potřeby ve stycích obchodních i diplomatických a svoji řeč skončil slovy: »Přál bych si zde říci, proč úspěch mezinárodního jazyka mne zvláště zajímá. Téměř v každé zemi

světa jsou dělnické organizace. Každého třetího roku koná se sjezd, na němž organizované dělnictvo každé země je zastoupeno delegáty různých národností mluvícími každý svým vlastním jazykem. Věřím, že přijetím mezinárodního jazyka budou moci vésti své schůze úplně stejně snadno, jako vy dnes vedete svoji. Pak každý delegát bude moci předložit všem ostatním delegátům své vlastní osobní stanovisko, živě a bezprostředně, a přispěje tak k mezinárodní jednotě a bratrství, které nejsou jinak zaveditelné. Prosím různé delegáty zde shromážděné ze zemí zaoceánských, aby, navráťivše se domů, usilovali o šíření jazyka mezinárodního u zástupců organizovaného dělnictva ve svých zemích. Konče, chci vysloviti svou nejlepší naději ve váš plný úspěch a také naději, že v nejbližší budoucnosti bude se užívati po veškerém světě jednoho společného jazyka, jímž budeme moci vyjádřiti svoji lásku k veškeré lidské rodině a ku příslušníkům každého národa, a tím jazykem, doufám dále, bude esperanto. « Jistě krásná to řeč, která by měla najíti silnou odezvu také u českých socialistů, především sociálních demokratů. — Vážný angl. časopis »Labour Leader« uveřejňuje zajímavou korespondenci o zavedení esp. na mezinárodní sjezdy dělnické; v jednom z dopisů navrhuje se uspořádati esp. sjezd socialistů v Antverpách těsně před nebo po mezinárodním sjezdu esperantistů; věc organizuje Edward Parker (Huddersfield, Somerset-road 49, Anglujo), na něhož se mohou interessenti obrátiti.

Hkb.

Dělnictvo a esperanto. V Halifaxu (Angl.) existuje dělnický klub esp., který tou dobou pořádá tři kursy esp. pro dělníky. — V Brunšvíku konají se dva dělnické kursy esp. — V Pirně (Něm.) založena děln. skupina esp. (25 členů) a kurs esp. pro dělníky. — Ve Vladivostoku založen byl děln. klub esp., sestávající z Rusů, Číňanů a Japonců. — V Tokiu (Japon.) japon. děln. čas. »Printing Journal« uveřejňuje usnesení děln. spolku esp. japonsky a esperantsky. — Nové dělnické spolky esperantistů založeny byly v Londýně, v Plymouthu a Rotterdamu (La Espero).

Hmd.

Tiskárny a písmolijny s esp. typy. V »Le Monde esperantiste« (IV, 2) sděluje mezinárodní esp. liga tiskařského dělnictva (Internacia ligo de la esperantista preslaboristaro), že v celém světě existuje 276 tiskáren, které mají typy esp. písma (v samé Paříži je jich 23, ve franc. departementech 34), 6 sléváren, které dodávají esp. typy a 3 továrny na Linotypy s matricemi pro esp. tisk. Z tiskařského dělnictva jsou známy 522 osoby, které mluví a píší esperantem.

Hmd.

Rozmanitosti z esperantistického hnutí. — V Rusku ministr vyučování povolil založení soukromých škol esper. (instituto de esperanto); je to veliký krok na cestě k oficiálnímu zavedení esperanta za vyučovací předmět. — Senátor Cesar del Rio podal peruánskému kongresu předlohu zákona, jímž se zavádí vyučování esperanta za řádný předmět do obchodních škol. — Mexická vláda vyžádala si od Mexické společnosti esperantistů zprávu o esper. hnutí ve světě. — Irská společnost pro umění a obchod zařadila mezi zkušební předměty také esperanto. — V Moskvě je čestným členem studentského kroužku esp. vynikající filolog prof. R. Brandt a předsedou Moskevské skupiny esperantské při vyšších kurzech pro ženy je matematik prof. Žegalkin, člen Moskev. spolku esp. — V Barceloně zřízenci elektr. dráhy, znající esperanto, mají dovoleno nositi zelenou hvězdu. — Rada departementu Seineského odhlasovala (v sezení 24. listopadu 1910) subvenci 300 fr. pařížskému spolku esp. — Do kursu esper., pořádaného v Antverpách pro policii, přihlásilo se 14 důstoj. a 116 strážníků. — Vladivostocký aviatický klub přijal užívání esperanta ve své mezinárodní korespondenci. — V Kovnu (Rusko) dostali důstojníci dovolení státi se členy spolku esp. — Troyes-ské politické denníky (Le petit Troyen;

La Tribune de l' Aube) udělí 15 čtenářům, kteří zkouškou prokáží znalost esperanta, zvláštní odměny. — Časopis »Lyon Républicain« (jako »Le Petit Parisien«) uveřejňuje často texty v esperantu, jichž franc. překlad je vždy v následujícím čísle. — Varšavský denník »Dzien« uveřejňuje periodické články o esperantu. — V nizozemských časopisech bylo za rok 1910 uveřejněno půl druhého tisíce článků o esperantu. — Čínský časopis »Dži Bas« zasazuje se o to, aby esp. bylo zavedeno do vyšších škol. — V Baku bude vydáván satirický časopis v ruštině, arménštině a esperantu. — V Brandonu (Kanada), kde bydlí vystěhovalci 32 národů, stalo se esperanto takřka oficiálním jazykem; páter Decoene modlí se, káže i zpovídá esperantsky. — »Paris-esperanto« (č. 43.) přináší seznam 68 kursů esperantských, konaných tou dobou v Paříži. — Hollandská koncertní pěvkyně Tilly Koenen má v repertoiru také esper. písně. — V Jerusalemě učí se esp. v židovské škole. — V Číně konají se kursy esp. v Shanghai, Pekinku, Kantonu, Fu-Kie. — V Grenoblu učí se esperantu tou dobou 750 osob. — Na Kubě existují 4 ženské kluby esper. — Kroužky tatarských esp. existují v Simferepolu a Bachčisaraji. — Svaz franc. esp. (Société française pour la propagation de l' esperanto) koncem r. 1910 sdružoval 5 federací, 119 spolků s 6743 členy. — Svaz říšsko-německých esp. (Germana esperanto asocio) sdružuje asi 200 spolků s téměř 6000 členy. — Svaz španělských esp. (Hispana societo por propagando de esp.) má 1764 členy (dle poslední ročenky bylo 1547). — Franc. federace mladých esp. koncem r. 1910 sdružovala 15 místních skupin se 425 členy. — »U. e. a.« má již delegáty i v Šanghaji (Čína) a Tabrizu (Persie). Kronikář.

Sjezdy esperantistů. — 11. sjezd katolíků-esperantistů koná se od 14. do 18. srpna 1911 v Hágu. — VI. sjezd německých esperantistů konati se bude ve dnech 4.—7. června 1911 v Lübecku. — I. sjezd čilských esp. konati se bude v Santiagu (15. IX. 1911). — 11. sjezd federace katalánských esp. (Kataluna esperantista federacio) koná se v červenci v Tarragoně. — 11. sjezd Jihozáp. federace franc. esp. bude se konati 4. a 5. června 1911 v Limoges za čestného předsednictví starosty města. Nemo.

Československé odborové sdružení o esperantu jednalo na svém sjezdu konaném na Smíchově. Na sjezdu podali totiž p. Chaloupecký a soudruzi tento návrh: »Pátý sjezd Československého odborového sdružení, konaný v Praze ve dnech 30. říj. až 1. list. 1910 vyslovuje přání, aby čeští delegáti na příštích mezinárodních sjezdech odborových, družstevních i politických co nejúčinněji podporovali návrh na zavedení jednotné a snadné pomocné mezinárodní řeči esperanto na místo dosavadního obtížného překládání každé promluvené věty do tří různých řečí, které mnoho delegátů neovládá, jako jednacích řečí našich světových sjezdů. Vzhledem k nesmírné snadnosti esperanta, kterému se každý dělník během několika málo měsíců může dokonale naučiti, jakož i vzhledem k tomu, že tato umělá mezinárodní řeč je nesmírně již rozšířena, s úspěchem mnoha mezinárodními sjezdy nejen vědeckými, ale i dokonce klerikálními používána a schválena vládami i zaváděna ve školách, považuje sjezd za samozřejmé, že hnutí tak eminentně mezinárodní, jako sociální demokratism, rovněž nemá mu odpírati své podpory morální a činné. Proto doporučuje sjezd esperanto za jednacích řečí mezinárodního sekretariátu i sjezdů na místě francouzštiny, angličtiny a němčiny a vyzývá soudružské redakce a organizace celého světa, pokud tak dosud neučinily, aby věnovaly propagandě mezinárodní řeči největší pozornost. Mezinárodnost bez mezinárodní řeči není úplná.« Tento návrh doporučila navrhovací komise sjezdu k zamítnutí, »protože takové usnesení může učiniti jen mezinárodní sjezd.« O návrhu jednal sjezd třetího dne (1. list.). Ve sjezdovém protokolu je o tom tento záznam (str. 52.):

»Soudruh Chaloupecký ukazuje na význam a rozšíření esperanta a žádá sjezd, aby návrh přijal. Myšlenka mezinárodní řeči zasluhuje toho, abychom ji podporovali. Poslanec soudruh Němec žádá sjezd, aby v zájmu své důstojnosti tuto resoluci zamítl, protože nemůžeme jako sjezd jedné národnosti takový návrh přijímat. O mezinárodní řeči nejsou ještě ani filologové jednotní, i stoupenci její se hlásí k různým systémům a proto jsou ještě veliké pochybnosti o uskutečnitelnosti toho, co si navrhovatel přeje. Návrh se pak zamítá. Pro návrh hlasovala značná menšina sjezdu.« Dle našich informací byla na sjezdu téměř všeobecná nálada pro přijetí resoluce a jen briskní vystoupení populárního předáka proti resoluci vedlo k zamítnutí a to nepatrným počtem hlasů (rozdíl byl asi 20 hlasů mezi asi 400 hlasujícími). Zaznamenáváme toto zamítnutí jako dokument, nijak se nermoutíme z něho, poněvadž jsme jisti, že esperantism v sociální demokracii zvítězí i přes směšný odpor některých vůdců, kteří k své malé cti ukazují menší rozhled po světovém ruchu a menší smysl pro jeho potřeby nežli prostí příslušníci strany. Naše přátele z řad sociálně demokratických čeká tuhý, ale vděčný boj. Přejeme jim k němu mnoho zdaru. Bšk.

Esperantský nápis na pražském hotelu. Na známém hotelu posl. Klofáče a řed. Růžičky »U zlaté husy« v Praze (Václavské náměstí) je mezi 20 cizojazyčnými nápisy také nápis esperantský. Nemo.

České přednášky o esperantu. — V Ruzýni u Prahy v host. samideána p. Houšky uspořádal 12. ún. 1911 odp. »Klub esp. v Liboci« přednášku s thematem »Esperanto a jeho význam pro národ český«; přednášky, kterou proslovil p. H. K. Bouška, zúčastnilo se 66 posluchačů, kteří řečníka pozorně vyslechli a po přednášce zvolili si pětičlenné přípravné komité, které má uspořádati kurs a založiti spolek. — V Hořicích v měšťanské besedě (hotel Beránek) přednášel o esp. (12. ledna 1911) předseda Svazu čes. esp. p. prof. dr. Stan Kamaryt; přednáška i ukázky časopisů a tiskopisů propůjčené svazem těšily se značné pozornosti. Kronikář.

Kursy esperanta pro Čechy. V Praze pořádá »Dělnické sdružení esp.« kurs pro dělníky v út. a čtvr. več. (8—9) v host. »U Palmů« (Karl. nám.); kurs zahájen byl 24. února 1911. — V Písku zahájen kurs esp. 4. ledna 1911. — V Kuklenách vyučuje (od 18. února 1911) esp. p. uč. Jelínek (v měšť. škole). Kronikář.

Zábavy českých esperantistů. — *Kroužek esp. ve Chvalkovicích* uspořádal 6. února 1911 pro své členy a hosty čajový večírek, při němž účastníci dlouho do noci bavili se esp. i čes. recitacemi, písněmi, anekdotami a i tancem; pravý čínský čaj daroval p. J. Stošek, ohňostrůjce, připravila jej pí Stošková, dámy obstaraly zákusky; večírek vynesl K 4'97. — *Klub esp. v Liboci* pořádal 11. prosince 1911 divadelní představení; sehrány »Selské námluvy«. — *Klub esperantistů z Ostravska ve Vítkovicích* pořádal 19. února 1911 taneční zábavu. Kronikář.

Zábavní večer pražských esperantistů uspořádaly společně sdružené spolky esperantistů Velké Prahy (První dámský spolek esp. v Praze, Česká společnost esp. v Praze, Klub esp. na Král. Vinohradech, Klub esp. na Smíchově, Klub esp. malostranských a Klub esp. v Liboci) dne 9. března 1911 v divadelním sále Nár. domu na Král. Vinohradech. Po hudebním úvodu koncertní kapely »Harmonie« zapěla sl. Pfeiferova, provázená sl. Škarvanovou, arii Karly ze Smetanovy opery »Dvě vdovy« a Zamenhofovu píseň »Ho, mia kor'«; roztomilý zjev a půvabný, procítěný přednes slečnin vyvolal bouřlivou pochvalu, pochvalu stejně zaslouženou jak zaslouženy byly kytice, jimiž byly obě dámy za svůj pěkný výkon odměněny. P. R. Brotan v monologu »Senhejmulo« (od Pujuly-Valjese) realistiky předvedl jak přiléhavou maskou tak trefnou mimikou a přednesem

figurku tuláka, která vyvolala hlučnou veselost. Mladistvá umělkyně slečna G. Kočova svým solem na harfu (Schuecker: Reigen; Holý: Valčík; Schuecker: Mazurka), předvedeným s okouzující skromností, podala v pravdě umělecký výkon, který jistě upoutal pozornost mnohého k nástroji, pro nějž dnes je nezaslouženě tak málo pochopení; svědčil o tom potlesk i kytice, kterých se slečně dostalo. Po krátké přestávce, která vyplněna byla ne právě pěknou vložkou hudební, sehrána byla esperantsky jednoaktovka »Známost z novin« (žert od J. Rudlofa přeložený do esp. pí Mat. Krausovou a p. L. Bergerem) za řízení samotného autora; manžele Vránovy shánějící novinami ženicha pro svou dcerušku, pěkně sehráli p. L. Berger a slečna K. Fiedlerova, kteří podali vzornou ukázkou esperantského přednesu, zejména po stránce přízvuku; šťastní milenci, úředník Jiří Kavka a Amálka Vránova, kteří přes malé nedorozumění přece »se dostali«, byli zdařile předvedeni p. St. Stejskalem a sl. M. Jarolímovou, jichž vystoupení získalo sympatie všech přítomných; vševědouceho pletichu, cestujícího Kofroně, který proti své lepší vůli vyvolává nepříjemná nedorozumění, sehrál věrně p. R. Kavka, vrátného p. F. Zöllner a sklepníka p. R. Brotan. Po výrazném přednesu Hyšmanovy »České písně« p. Brotanem (v náhradu za deklamací sl. Rybkové, která se omluvila churavostí), předvedli sl. M. Kasalická a p. J. Maxa Weberovo rondo »Vyzvání k tanci«; oba účinkující uměleckou jistotou a přesností účín svého výkonu vysoko povznesli, takže jich výkon byl s upřímnou pozorností sledován a potleskem i kyticí slečně odměněn. P. F. Zöllner pobavil diváky zdařilým napodobením »různých charakterů«, načež kapelou »Harmonie« hudební, pěvecký, deklamační a divadelní program byl zakončen. Nebyl tím ovšem zakončen večer sám, neboť značná část účastníků setrvala v přátelské intimní zábavě, a tancechtiví holdovali ve vedlejší tanečním sále božské Terpsichoře. Večer, připravený se vzornou péčí a značnou námahou p. přednostou Vojt. Krausem a delegáty spřátelených spolků, jistě mnoho přispěl k seznámení a sblížení se členstva všech zúčastněných korporací, mezi nimiž s potěšením vidíme vedle všech pražských spolků sdružených ve »Svazu čes. esp.« i členu »Unie čes. esp.«, klub smíchovský (charakteristické je, že »Klub čes. esp.« a red. »Čas. čes. esp.« pozvání k zábavě nepřijaly). A rádi jsme slyšeli v doslovu p. Bergera, že pořadatelé večera hodlají trvale udržovati tyto přátelské styky mezi těmi, kdo opravdově si přejí součinnosti všech českých esperantistů (zejména tím, že aspoň jednou za měsíc sejdou se všechny spolky střídavě ve schůzi jednoho z nich, který připraví vždy poučnou přednášku a zábavný program). Vítáme to v přesvědčení, že tím bude značně působeno k ozdravení poměrů mezi českými esp. aspoň v Praze. *Hkb.*

Úmrtí mezi českými esperantisty. — Kroužek esperantistů ve Chvalkovicích ztratil jednu ze svých nejlepších a nejhodlivějších členek, snaživou a nadšenou slč. Andělu Ošfádalovou, která po krátké a trapné nemoci zemřela v mladistvém věku 19 let dne 23. led. 1911 a pochována byla 27. téhož měs. Čestná jí budiž paměť! *O. S.*

INFORMACE A DOKUMENTY.

Oficiální zastoupení vlád na mezinárodních sjezdech esperantistů (viz »Č. e.« r. V, č. 3, s. 44). Státy, jichž vlády daly se oficiálně zastupovati na mezinárodních sjezdech esperantistů, jsou tyto: r. 1907 Belgie, r. 1908 Spojené státy severoamerické a Japonsko, r. 1909 Belgie, Spojené státy a Norvéžsko, roku 1910 Španělsko, Rusko, Spojené státy (vojenství a námořnictví), Mexiko, Brasilie, Uruguay, Florida, Luisiana, Ecuador, Costarica, Guatemala, Oregon, Honduras, Jižní Karolína, Persie a Čína. *Hkb.*

Věrnost esperantského překladu dokumentována byla eklatantně zajímavým pokusem provedeným pařížským denníkem »Excelsior.« Pokus byl: redakce vybrala francouzský text, který šest překladatelů přeložilo do šesti různých jazyků, pak šest jiných překladatelů přeložilo překlady zpět do francouzštiny, načež francouzské překlady cizích textů — italského, anglického, německého, španělského, ruského a esperantského — srovnány zvláštní porotou s francouzským originálem. Výsledek byl: nejméněji originálu odpovídal překlad z textu italského a esperantského. Výsledek pokusu provázený podrobným rozbořem poroty prohlášen byl veřejně 22. února 1911 na matinée v »Théâtre Femina« a uveřejněn 23. února 1911 v deníku »Excelsior« (č. 100.) v článku pod názvem »Esperanto má budoucnost!«. »Pokus náš dokázal způsobem rozhodným, že nový jazyk pro svoji ohebnost a přesnost je schopen toho, aby splnil úkol, který se od něho očekává« — prohlašuje redakce »Excelsioru«. Pokus ten také znovu dokazuje mnohokrát jinak prokázáný fakt, že esperanto vyhovuje nejen požadavkům všedního života a obchodního světa, ale i požadavkům literárním. Bšk.

ZPRÁVY SPOLKOVÉ.

Zkoušky z esperanta před zemskými zkušebními komisemi »Svazu čes. esp.« konati se budou o svátcích svatodušních (místnost a čas ohlási se přihlášeným přímo). Přihlášky (do 1. května) přijímají předsedové komisí: pro král. České p. prof. dr. Stan Kamaryt v Hořicích, pro markrab. Moravské p. učitel Th. Čejka v Bystřici p. Host.

Klub esperantistů na Král. Vinohradech schází se v pondělí o 8. hod. več. v kav. »Březinka« (roh Karlovy a Táborské). V kavárně jsou vyloženy esp. časopisy i jest si přát, aby každý při návštěvě požadoval předložení esp. listů. Jednatel klubu p. Rud. Brotan, úředník Praž. úvěr. banky, přesídlil do Slezské 74 (Kr. Vinohrady 910).

Klub esperantistů v Liboci konal 2. února 1911 odp. první valnou hromadu za předsednictví p. Kortuse a účasti 14 členů a čtých hostů místních (asi 30) a pražských (40). Ze zprávy jednatelské dlužno uvést: Klub založen byl 29. června 1910, čítá 22 činné a 2 čestné členy, pořádal kurs esp. (v úterý a ve čtvrtek; vyučovali: pan E. Müller z Prahy a pan Fr. Zelinka z Liboce). Klub zúčastnil se přednášky o esp. v Břevnově, kterou pořádala Unie čes. esp., a svými delegáty schůzí Svazu čes. esp. v listopadu (p. Kortus) a pros. (pp. Kortus, Vohánka, Novák). Z došlých dopisů pozornosti se těšil děkovaný přípis dra Zamenhova za diplom čestného člena a blahopřejný telegram Unie. Z pokladní zprávy (za období 29. června — 31. prosince) sluší vyjmouti: příjem K 168.60, vydání K 107.80, dary Ústřední Matici Školské 10 K, opatrovně libocké 3 K (a propagačnímu fondu Svazu čes. esp.? Pozn. red.). Z pražských hostí promluvil za Svaz čes. esp. p. úč. rada K. Biskup, za Čes. společnost esp. p. přednosta Vojtěch Kraus, za 1. dámský klub esp. pí Holerová roz. bar. Herningrova, za klub esp. na Král. Vinohradech p. Phst. St. Stejskal, za klub malostran. esp. pan Jan Iglauer. Do výboru zvoleni byli pp. Jos. Kortus (předs.), St. Vohanka (místopř.), Fr. Konopásek (jedn.), V. Žižka (zap.), Jos. Novotný (pokl.), Marcel Velas (zást. pokl.), V. Beran (knih.), K. Studnička, G. Novák (náhradníci), Fr. Štastný, Fr. Vohanka (revisoři účtů). Po schůzi uspořádána byla animovaná zábava za zvuků hudby kapelníka p. Gotvalda a za ochotného spolupůsobení p. učitele Vierheiliga, některých hostí (pp. Berger, Brotan, Tuček, sl. Crhova a Hájkova) a členů klubu (p. Fráňa Vohanka), kteří přispěli ku povznesení nálady vybranými recitacemi, solovými výstupy,

kuplety a pod. Příjemná tato zábava, která skončila odchodem pražských hostů o 1/2 8. hodině večerní, vyvolala přání, aby podobný podnik brzy se opakoval.

Kroužek esperantistů ve Chvalkovicích pracuje neúnavně. Z výroční zprávy kroužku o činnosti za rok 1910 vyjímáme: Kroužek pořádal a pořádá pravidelné schůzky v pond. več. (8—10 h) v litovelské pivnici p. J. Spurného, na nichž členové zdokonalují se v esp. překlady, výklady čteného, volným rozhovorem a zpěvem. Pořádal (do konce března) kurs esp. ve školní učebně, propůjčené místní školní radou. Uspořádal (2. října 1910) zdařilý esp. večírek s přednáškou o esp. a s esp. výstavkou. Pořádal (17. července 1910) vycházku do Novosadu a zúčastnil se (6ti členy) schůzky morav. esp. v Luhačovicích (14. srpna 1910). Zpráva pokladní vykazuje za r. 1910 příjem K 114.44, vydání K 112.21. Kroužek je členem Svazu čes. esp. (B. a. e.) a Universálního svazu esp. (U. e. a.). Ve výboru (zvoleném 30. ledna 1910) jsou pp. Al. Neučil, učitel (předs.), Č. Faltýnek, zříz. dr. (pokl.), M. Kasal, stud. (knih.) a Jd. Stošek (zapis.)

Z mimosvazových spolků českých esperantistů. — *Dělnické sdružení esperantistů* ustavilo se jako odbor »Dělnické akademie« (viz »Č. e.« r. V, č. 4, s. 58) na schůzi konané 5. břez. 1911 odp. v bílém sále Lidového paláce v Praze. Na schůzi, která byla četně navštívena a vřele pozdravena omluvným přípisem posl. Svěceného a přítomnými zástupci Odborového sdružení československého (Sajal), Dělnické akademie (Šáda), Svazu čes. esp. (Schmidt), redakce »Čes. esp.« (Bouška) a Unie čes. esp. (Šídlo), promluvil iniciátor sdružení p. Chaloupecký na thema »Esperanto a jeho význam pro dělnictvo«, přijata byla pravidla (stanovy) sdružení, stanoven členský příspěvek (20 hal. měs. a 50 hal. zápisné) a zvolen správní výbor (předs. p. Šídlo, jedn. p. Chaloupecký); zároveň ustanoveno bezodkladně zahájit vyučování esp. (p. Šídlo). Tím tedy formálně vstoupila v život nová třídní organizace českých esperantistů a my, kteří jsme několikrát poukázali na žádoucnost propagandy esp. v českém dělnictvu, vřele vítáme nové sdružení. Jako opravdoví demokraté jsme přesvědčeni, že oficiální zavedení esp. vynutí si tlak z dola, že úspěch a vítězství esp. zaručí tedy vrstvy lidové, a proto toužili jsme vždy po všeobecném rozšíření esperanta především v řadách proletariátu; a není zajisté pochyby, že k rozšíření esp. v kruzích dělnických nejvíce přispěje dělnické sdružení esp., proto v jeho ustavení vidíme významný krok pro esperantismus u nás vůbec. Vždyť víme, že rozdělení dle třídního stanoviska nebude vadit svorné práci ke společnému cíli. Ta práce a ten cíl nás bude spojovat vždy. — *Klub českých esperantistů v Brně*, první spolek esp. v Rakousku, oslaví desítileté své trvání jubilejní slavností ve dnech 3., 4. a 5. června 1911, k níž zve všechny esperantisty rakouské. Dle programu nám zasláného bude v sobotu (3.) večer slavnostní přijetí účastníků, v neděli (4.) dop. propagační přednáška odp., návštěva města a večer schůze, v pondělí (5.) výlet ku propasti Macocha. Přihlášky přijímá: Klub čes. esp. v Brně, Kozí ul. 10. — *Klub českých esperantistů v Olomouci* konal 14. března 1911 ustavující valnou hromadu, jíž zúčastnili se jako hosté esperantisté chvalkovičtí s p. uč. Neučilem v čele. Předsedou zvolen p. MUDr. Josef Kubíček, zubní lékař a kosmetik, jednatelem p. JUC. J. Fridrich (Nová ulice, Rudolfova 143). Čestnými členy jmenováni pp. Dr. L. L. Zamenhof a prof. Eug. Fierlinger (první učitel kursů esp. v Olomouci). Klub pořádá bezplatné kursy pro začátečníky (v obec. škole v Purkrabské ul.) a konverzační schůze pro členy (v Pietschově hotelu, vždy v úterý od 8 več.). — *Česká společnost esperantistů v Luhačovicích*, zal. 23. list. 1910, zahájila svoji činnost třemi veřejnými přednáškami (1. Esperanto a esperantismus, 2. Universala esp. asocio, 3. Důležitost esp. pro lázně luhačovičské) a kursem esp. Přednášky konal (v host. »U Havlíčka« a »Lázeň hot.«)

a kurs vedl p. Joža Mareš, který pomocí lázeňské správy usiluje o zřízení mezinárodní esp. kolonie v Luhačovicích. — *Klub esp. na Smíchově* koná schůze ve středu (od 8. hod. več.) v »Nár. domě«; na val. hromadě (26. I. 11) zvolen předsedou p. Dr. Tille, jedn. p. Podlipský. — *Klub esp. v Radvanicích* (ve Slezsku) jmenoval na poslední val. hromadě (8./I. 11) čestnými členy Dra Zamenhafa a — p. Kühnla. Člověku znalému osob jest úzko, když slyší jméno p. K. vedle jména dra Z. — *Klub čes. esp. v Litoměřicích* ustavil se 27. II. 11.; schází se v pátek v rest. Růžičkově (Frant. Jos. tř. 9.) — *Klub esp. v Račovnicích* ustavil se na schůzi 26. II. 11. v hotelu »U české koruny«. — *Klub čes. esp. ve Vídni* schází se (není-li svátek) v pátek (v 8. hod. več.) v rest. Ronacher (Wien VII., Neubaugürtel 40).

Pravidelné schůzky českých esperantistů (II). Na Malé Straně v Praze konají se schůzky esperantistů v pátek od 8. hod. več. ve zvláštní místnosti kavárny Opera (Chotkova. — Klub esp. malostr.), ne jako dříve v hostinci v Lázních. V Liboci scházejí se místní esp. večer (od 8. hod.) každý 1. a 2. čtvrtek v měsíci, v host. u Švarců (Klub esp.). V Červ. Kostelci jsou týdenní schůze místních esp. každou středu od 7. hod. večer v bytě pí Bertý Kejzlarové, choti obchodníka (Kroužek esp.), kde každý host je vždy vřele vítán. V Pardubicích schází se esp. každý čtvrtek od 8. hod. v hotelu »na Veselce«.

RÚZNÁ SDĚLENÍ.

Pro propagační fond svazu německých esperantistů sešlo se za tři měsíce přes 8.000 K (6995 M). Pro propagační fond Svazu čes. esp. sešlo se za půl roku pár korun. Jak viděti, u nás bychom nemohli napodobiti Němce ve sbírce na stotisícový propagační fond — je rozdíl mezi českými a německými esperantisty . . . veliký rozdíl . . . *Hkb.*

Článek „Pro esperanto“ p. prof. Fridricha byl původně určen pro časopis neesperantský a teprve, když časopis (Čas), pro který byl napsán, jej neuveřejňoval, otiskli jsme jej my, aby dobrá práce našeho vážného a pilného spolupracovníka nepřišla nazmar. Náhodou však, když jsme otiskli (31. ledna 1911) počátek článku, objevil se článek celý v »Čase« (7. a 8. února 1911). Tím vysvětlujeme shodu těm, kdož si věci povšimli. *Red.*

DIVERSAJ KOMUNIKOJ.

„Mundus“ (adr.: Rome, Via Nazionale, num. 152, Palazzo Principo Pignatelli, Italujo), internacia gazeto eldonata ĝis nun en kvin lingvoj (angla, franca, germana, hispana, itala) malfermis ankaŭ esperantajn paĝojn kaj fariĝis tiel vere internacia literatura organo kaj praktika interkomunikilo (jarabono fr. 12.50). *Rd.*

Bohema traduko de la verko de Unuel. »Esenco kaj estonteco de la ideo de lingvo internacia« estis eldonita en 1909 de »Bohema asocio esperantista« (Praha II., 1036) kiel l. n-o de »Knihovna českých esperantistů« (Biblioteko de bohemiaj esperantistoj) sub la titolo »Úvahy o jazyce mezinárodním« (Pensoj pri l'internacia lingvo), kiel ni raportis jam en la antaŭlasta jarkolekto (»B. e.« III, 6, 98). Al la traduko farita de kelkaj asocianoj (vidu »B. e.« IV, 1, 8) estis aldonita priskribo »Disvastiĝo de esperanto«. La prezo de la 40 paĝa grandformata broŝuro estas 0.34 Sm (por asocianoj 56 hal.!) Ni rememorigas tion ĉi tial, ĉar en la nomaro de tradukoj (franca, germana, angla, rusa, finna) de tiu ĉi rimarkinda verko ĉiam mankas la eldono — bohema. *Bšk.*

Zodpovědný redaktor H. K. Bouška. — Nakladatel Jan Iglauer. — Tisk »Politiky« v Praze.

Knih tiskárna

:: POLITIKY ::

v Praze, Václavské nám.

Zhotovuje veškeré tiskopisy od nejmenších do nejobsáhlejších, a rozsah závodu, bohatý výběr písem i ozdob, nejdokonalejší stroje a dobré odborné síly umožňují dodávat tiskopisy nejen elegantně, ale i slohově upraveně. Rozpočty na požádání ihned se podají. Vyřídí veškeré zakázky rychle, za ceny mírně. Zhotovuje knihy a brožury všeho druhu: díla matematická, cizojazyčná a díla ve všech slovan. jazycích, uměl. alba, katalogy, cenníky, prospekty, doporučenky, tabele, účty, dopisní papíry, obálky dopisové se záhlavím; plakáty, divadelní cedule; tiskopisy příležitostné, navštivenky, svatební a promoční oznámení, pozvánky atd. Sklad tiskopisů pro spořitelny.

La plej interesa gazeto estas »La Esperantisto«. Internacia monata gazeto por Politiko, Scienco, Literaturo, Arto, Sporto, Komerco kaj Humoro en **Esperanto**. Eliranta jam la trian jaron ĉiumonate en 16-paĝa ilustrita kaj bele bindita numero. Jara abonprezo: 1½ M, 2 F, 2½ Sil, ¾ Rub, — 80 Sm Postulu tuj senkoston provnumeron de Sinjoro **FRITZ STÉPHAN, LEIPZIG** (Germ.), Kochstr. 61.

Ĉiu esperantisto devas regule legi la gazeton

ESPERANTO

Duonmonata internacia gazeto. — Direktoró: **H. HODLER.**

Tutmonda informilo. — **Ciulandaj korespondantoj.**

Socia vivo. — Komerco. — Geografio. — Ideoj kaj faktoj. — Kongresoj kaj festoj. — Aerveturado. — Esperantistoj manifestacioj. — Diversaj statistikoj. — Esperantomovado. — Arto kaj literaturo. — Felietono. — Rubrikoj por korespondado, petoj kaj proponoj.

Oficiala organo de Universala esperanto-asocio (U. e. a.)

Esperanto aparas la 5an kaj 20an de ĉiu monato.

Jara abono: simpla eldono Sm 2.—, luksa eldono (sur pli bona papero) Sm 2.500. — Oni akceptas sole tutjarajn abonojn!

Direkcio: **10 rue de la Bourse 10, Genève,** (Svisio).

Specimeno senpage laŭ peto!

Učebné pomůcky pro samouky i kursy.

Vydání malá.

- Sv. 1. **Učebnice esperanta.** Upravili Th. Čejka a Jos. Krumpholc. — 6. vyd. zcela přepracované. — Cena 20 h, poštou 23 h.
Sv. 2. **Slovníček esper.-česky.** Sestavil Th. Čejka. — Cena 20 h, poštou 23 h.
Sv. 3. **Slovníček česko-esper.** Sestavil Th. Čejka — Cena 30 h, poštou 33 h.
Sv. 4. **Methodická učebnice esperanta** (mluvnice, cvičebnice a oba slovníčky) Sestavili Th. Čejka a Jos. Krumpholc. — Cena eleg. váz. výt. v kapesním formátu K 1.10, poštou K 1.20.
Slovník česko-esperantský (obsahuje více než 10.000 slov). Sestavil Th. Čejka. Cena 90 h, poštou 95 h.

Vydání velká.

- Sv. I. **Úplná učebnice esperanta.** Napsali Th. Čejka a Jos. Krumpholc. — IV. vyd. (doplněné). — Cena K 1.50, v eleg. angl. měkké vazbě 2 K, poštou o 10 h více. Obsahuje Zamenhofovo „**Fundamento de esperanto**“.
Sv. II. **Slovník esper.-česky** (podrobný). Sestavil Th. Čejka. — Cena 2 K, v eleg. angl. měkké vazbě 2.50, poštou o 10 h více.
Sv. III. **Slovník česko-esperantský** (podrobný). Sestavuje Th. Čejka.
Sv. IV. **El la historio de esperanto.** Obsahuje Dr. L. Zamenhofův „List o původu esperanta“ a zajímavou řeč Dra K. Beina a Dra L. Zamenhofa, proslovenou na I. kongresu esperantistů 1905. — Cena 30 h. Spisek tento hodí se znamenitě k dalšímu cvičení v esperantu, zvláště pro výborný sloh esperantský.

Vedle těchto spisů doporučujeme ještě časopis **Český esperantista** roč. I. a II. ve sníž. ceně 2 K a **Revuo Internacia** (160 str. poučné i zábavné četby) za 2 K. — Kdo objedná všechny tyto 3 časopisy najednou, obdrží je, pokud zásoba stačí, vyplaceně za K 5.50. — **Všechny objednávky vyřizuje** — však jen po předchozím zapravení obnosu — **TH. ČEJKA, Bystřice-Hostyn, Morava.**

Tajemství úspěchu.

Právě jste našel, co jste již po léta hledal.

Co jest tajemstvím úspěchu?

Co jest Vaším nejtajnějším přáním? Chcete se dovědět, jak se propracujete v životě k vynikajícímu postavení? — Chcete zvědět, jak se dopracujete samostatnosti a jmění? Chcete získati přátelství, úctu a lásku? Nevíte, jaké velké a mocné síly ve Vás dřimají. Těch schopností, jež ovládáte, jste dosud nikdy nepoužil. Zůstal jste mnohdy v mnohém pozadu; ztratil jste mysl; jini třeba zdánlivě ne-

schopni Vás předhoni. Každý může docíliti úspěchů, o jejich splnění se snaží; Vaše celá osobnost se změní; během několika dnů seznáte, že se ve Vás probudily nové síly, o nichž jste dosud nevěděl, síly, jež utvořily jedinou velkou moc, již sám ovládáte. Pomůžete si a budete moci i jiným pomoci. Vaše osoba nabude téměř kouzla! Budete mít takový vliv na své okolí, jakého dosud jste neočekával. Zašleme Vám úplně **zdarma**, požádáte-li nás o to korespondenčním listkem, 61 stran obsažnou knihu „**Tajemství úspěchu**“, obsahující množství Vám neznámých a nesmírně zajímavých věcí, jež jste dávno chtěl vědět. — Edition Centre, Brno, Nová ul. 75. (Vystříhněte si tento insert).

Redaktoři: H. K. Bouška, Praha-Smíchov 730. — Eldonanto: Jan Iglauer, Praha III, 495. — Presejo: „Politika“, Praha. — Bohemujo-Aŭstrio.